

Bilaget er dynamisk, forstået på den måde, at det skal justeres og tilpasses i forhold til debatten i offentlighedsfasen og bestyrelsens videre beslutninger. Dette bilag er derfor udgangspunktet for projektet.

Bilaget er opstillet med de punkter, som bestyrelsen eventuelt skal afklare inden projektet sættes i gang.

Bilag 1	Bevillings- og udvælgelsesprocedure m.v. for behandling af konkrete enkeltprojekter fra borgere og lodsejere.
Indfrielse af formål i henhold til Bekendtgørelse om Nationalpark Mols Bjerge § 2	Kan omfatte alle formål.
Indfrielse af målsætninger i henhold til Bekendtgørelse om Nationalpark Mols Bjerge § 3	Kan omfatte alle målsætninger.
Borgerinddragelse	Projektet bygger ikke på konkrete forslag, men på bestyrelsens ønske om at sikre ensartede retningslinjer for behandling af ansøgninger om projekter.
Generelt	Projektet skal fastlægge nærmere retningslinjer for, hvornår og hvordan bestyrelsen behandler projekter og ansøgninger m.v. Projektet skal endvidere øge borgeres og lodsejeres kendskab til rammer og vilkår for bestyrelsens behandling af projekter.
Beskrivelse af aktuell tilstand	Bestyrelsen har ikke fastlagt procedurer og kriterier for behandling af ansøgningerne
Målsætning	Målet er at opsætte ensartede klare og enkle retningslinjer og procedurer for behandling af ansøgninger om projekter. Retningslinjerne skal bl.a. fastlægges proceduren for: <ul style="list-style-type: none"> • Indgåelse af frivillige aftaler. • Rådgivning omkring juridiske og forvaltningsmæssige forhold. • Køb, salg og forvaltning af fast ejendom. • Afholdelse af drifts- og anlægsudgifter. • Afholdelse af udgifter til forsknings-, informations- og oplysningsvirksomhed • Ydelse af lån og tilskud. • Inddragelse af arbejdsgrupper m.v. <p>Endvidere skal projektet fastlægge nærmere retningslinjer for, hvor og hvordan bestyrelsen skal bruge ovennævnte virkemidler.</p>
Relation til andre projekter	
Handleplan i planperioden	Retningslinjerne skal fastlægges umiddelbart efter, at nationalparken er kommet i drift.
Handleplan 6-20 år	
Handleplan > 20 år	
Tilladelser fra myndigheder	Ingen
Tilladelser fra lodsejer	Nej
Virkemidler	
Omkostninger og finansiering	
Evaluering	

Nationalpark Mols Bjerge

-til gavn for naturen og glæde for mennesker

Bilaget er dynamisk, forstået på den måde, at det skal justeres og tilpasses i forhold til debatten i offentlighedsfasen og bestyrelsens videre beslutninger. Dette bilag er derfor udgangspunktet for projektet.

Bilaget er opstillet med de punkter, som bestyrelsen eventuelt skal afklare inden projektet sættes i gang.

Bilag 2	Rådgivningsprojekt for indgåelse af frivillige aftaler.
Indfrielse af formål i henhold til Bekendtgørelse om Nationalpark Mols Bjerge § 2	Projektet kunne bidrage til indfrielse af alle formål i bekendtgørelsen.
Indfrielse af målsætninger i henhold til Bekendtgørelse om Nationalpark Mols Bjerge § 3	Projektet kunne bidrage til indfrielse af alle målsætninger i bekendtgørelsen.
Borgerinddragelse	Projektet er i henhold til 2 indkomne forslag.
Generelt	Projektet skal skabe kendskab til rammer og vilkår for indgåelse af frivillige aftaler og brug af øvrige virkemidler i Nationalparkloven. Endvidere skal projektet fastlægge nærmere retningslinjer for, hvor og hvordan bestyrelsen skal bruge virkemidlerne.
Beskrivelse af aktuel tilstand	Projektet skal skabe klarhed og forståelse for, hvordan bestyrelsen ønsker borgerinddragelse og samarbejder med borgerne. Der er i øjeblikket usikkerhed om muligheder og konsekvenser for den enkelte lodsejer i forhold til indgåelse af aftaler med Nationalparken.
Målsætning	Projekt skal skabe kendskab, tryghed og overskuelighed i forhold til de redskaber, som bestyrelsen med Nationalparkloven har i forhold til at bevare, styrke og udvikle natur, kultur og friluftsforshold m.v. i Nationalparken. Det skal sikre, at lodsejere har adgang til et rådgivningsorgan, som kan yde bistand til lodsejere, som overvejer at indgå aftaler. Mulighederne for at afholde lodsejerudgifter til konsulentbistand i forbindelse med udredninger og afklaringer omkring indgåelse af en aftale skal indgå i projektet. Projektet skal også medvirke til at bringe borgerne i "øjnehøjde" med bestyrelsen for Nationalparken (altså dem, lodsejerne skal lave aftale med).
Relation til andre projekter	Landskabspleje på lysåbne naturtyper, styrkelse af friluftsmuligheder i kystzonen, skabelse af nye friluftsmuligheder udenfor Mols Bjerge.
Handleplan i planperioden	Inden udgangen af første halvdel af planperioden skal der fremlægges en rapport, hvorudfra bestyrelsen kan beslutte, hvordan rådgivningen skal etableres
Handleplan 6-20 år	Rådgivning omkring indgåelse af frivillige aftaler skal være et permanent tilbud inden for Nationalpark Mols Bjerge
Handleplan > 20 år	
Tilladelser fra myndigheder	Ingen
Tilladelse fra lodsejere	Ja
Virkemidler	Formidling og individuel konsultation
Omkostninger og finansiering	
Evaluerings	

Nationalpark Mols Bjerge

-til gavn for naturen og glæde for mennesker

Bilaget er dynamisk, forstået på den måde, at det skal justeres og tilpasses i forhold til debatten i offentlighedsfasen og bestyrelsens videre beslutninger. Dette bilag er derfor udgangspunktet for projektet.

Bilaget er opstillet med de punkter, som bestyrelsen eventuelt skal afklare inden projektet sættes i gang.

Bilag 3	Kortlægning og overvågning af naturtyper i Nationalparken
Indfrielse af formål i henhold til Bekendtgørelse om Nationalpark Mols Bjerge § 2	Stk. 1: Bevare, styrke og udvikle naturen Stk. 4: Styrke mulighederne for friluftsliv og særlige, natur- og kulturhistoriske oplevelser Stk. 5: Styrke forskning, undervisning, naturvejledning og formidling
Indfrielse af målsætninger i henhold til Bekendtgørelse om Nationalpark Mols Bjerge § 3	Stk. 1: Bevare, styrke og udvikle naturen Stk. 2: Skabe større sammenhæng mellem nationalparkens naturområder Stk. 3: Udlægge sammenhængende skovområder til lysåbne naturnært drevne skove, domineret af hjemmehørende arter Stk. 7: Udvikle friluftsliv og turisme på et bæredygtigt grundlag Stk. 9: Beskytte særligt sårbare naturområder ved hjælp af planlægning af stiforløb og formidling mv. Stk. 11: Styrke forskning og undervisning Stk. 12: Udvikle i samspil med omgivelserne Stk. 13: Følge og evaluere Nationalparkens udvikling
Generelt	Overvågning af naturtyper og arter er nødvendig for at kunne leve op til lovens krav om evaluering af nationalparkens udvikling. Projektet må ikke indeholde myndighedsopgaver i forhold til overvågning af naturtyper, men skal have fokus på helheden i Nationalparken.
Borgerinddragelse	I den indledende offentlighedsfase indkom 2 forslag vedrørende naturovervågning.
Beskrivelse af aktuel tilstand	Der er p.t. ingen systematiseret overvågning af naturen i Nationalparkområdet. I Habitatområderne er naturtyperne jævnfør statusdelen beskrevet og kortlagt. Kortlægning og overvågning af naturtyper i Nationalparken vil være et væsentligt afsæt for det videre arbejde med henblik på at leve op til lov og bekendtgørelse.
Målsætning	At holde øje med/følge med i/overvåge biodiversiteten. At skabe en ensartet beskrivelse af EU-naturtyper i hele Nationalparkområdet. At undersøge mulighederne for at inddrage borgere og lodsejere i arbejdet med at indsamle data om naturtilstanden i Nationalparken.
Relation til andre projekter	Projekter vedrørende skabelse og dokumentation for positiv udvikling i biodiversiteten. Udvikling af metode til at følge biodiversiteten i Nationalparken.
Handleplan i planperioden	Kortlægningen skal færdiggøres i planperiodens første del. Overvågning påtænkes at foregå hvert 4 år.
Handleplan 6-20 år	
Handleplan > 20 år	
Tilladelser fra myndigheder	Nej
Tilladelse fra lodsejere	Ja
Virkemidler	
Omkostninger og finansiering	
Evaluering	

Nationalpark Mols Bjerge

-til gavn for naturen og glæde for mennesker

Bilaget er dynamisk, forstået på den måde, at det skal justeres og tilpasses i forhold til debatten i offentlighedsfasen og bestyrelsens videre beslutninger. Dette bilag er derfor udgangspunktet for projektet.

Bilaget er opstillet med de punkter, som bestyrelsen eventuelt skal afklare inden projektet sættes i gang.

Bilag 4	Kortlægning og overvågning af sjældne og truede plante- og dyrearter – top 20 gruppe
Indfrielse af formål i henhold til Bekendtgørelse om Nationalpark Mols Bjerge § 2	Stk. 1: Bevare, styrke og udvikle naturen Stk. 3: Bevare og styrke kulturmiljøer, kulturhistoriske helheder og enkelt elementer Stk. 4: Styrke mulighederne for friluftsliv og særlige, natur- og kulturhistoriske oplevelser Stk. 5: Styrke forskning, undervisning, naturvejledning og formidling
Indfrielse af målsætninger i henhold til Bekendtgørelse om Nationalpark Mols Bjerge § 3	Stk. 1: Bevare, styrke og udvikle naturen Stk. 2: Skabe større sammenhæng mellem nationalparkens naturområder Stk. 5: Bevare kulturmiljøer og historiske helheder og enkeltelementer Stk. 9: Beskytte særligt sårbare naturområder ved hjælp af planlægning af stiforløb og formidling mv. Stk. 11: Styrke forskning og undervisning Stk. 13: Følge og evaluere Nationalparkens udvikling
Borgerinddragelse	6 indkomne forslag vedrører styrket kortlægning og overvågning af nationalparkens naturindhold.
Generelt	Kortlægning og bestandsovervågning er vigtig for statusopgørelse, bevarelse af eksisterende naturindhold og sikring af biodiversiteten. En top 20 liste for større grupper af planter og dyr vil være med til at afdække, hvor mange sjældne/unikke arter, der findes i Nationalparken, hvor og hvornår de forekommer.
Beskrivelse af aktuell tilstand	Der er p.t. ingen samlet kortlægning og overvågning
Målsætning	Sikring og fortsat bevarelse af truede og unikke arter Det skal undersøges, om borgere kan inddrages i kortlægningen og overvågningen – evt. via en åben hjemmeside på internettet eller via anden og evt. interaktiv elektronisk indrapportering
Relation til andre projekter	Kendskab til de sjældne og truede dyrearter er et vigtigt udgangspunkt og grundlag for igangsætning af andre initiativer også inden for kultur og friluftsliv. Udvikling af metode til at følge biodiversiteten i Nationalparken. Forskningsstrategiprojektet
Handleplan i planperioden	Identifikation af de mest truede arter. Udarbejde handleplan for deres bevarelse.
Handleplan 6-20 år	Fortsat kortlægning og overvågning
Handleplan > 20 år	Fortsat kortlægning og overvågning
Tilladelser fra myndigheder	Nej
Tilladelse fra lodsejere	Ja
Virkemidler	
Omkostninger og finansiering	
Evaluering	

Nationalpark Mols Bjerge

-til gavn for naturen og glæde for mennesker

Bilaget er dynamisk, forstået på den måde, at det skal justeres og tilpasses i forhold til debatten i offentlighedsfasen og bestyrelsens videre beslutninger. Dette bilag er derfor udgangspunktet for projektet.

Bilaget er opstillet med de punkter, som bestyrelsen eventuelt skal afklare inden projektet sættes i gang.

Bilag 5:	Naturpleje nord for Mols Bjerge fx i trekanten afgrænset af Øjesø, Stubbe Sø og Basballe
Indfrielse af formål i henhold til Bekendtgørelse om Nationalpark Mols Bjerge § 2	Stk. 1: Bevare, styrke og udvikle naturen Stk. 4: Styrke mulighederne for friluftsliv og særlige natur- og kulturhistoriske oplevelser Stk. 5: Styrke forskning, undervisning, naturvejledning og formidling
Indfrielse af målsætninger i henhold til Bekendtgørelse om Nationalpark Mols Bjerge § 3	Stk. 1: Bevare, styrke og udvikle naturen Stk. 2: Skabe større sammenhæng mellem nationalparkens naturområder Stk. 9: Beskytte særligt sårbare naturområder ved hjælp af planlægning af stiforløb og formidling mv. Stk. 11: Styrke forskning og undervisning Stk. 12: Udvikle i samspil med omgivelserne
Borgerinddragelse	Styrket naturpleje med husdyr er i henhold til 7 indkomne forslag.
Generelt	Naturpleje er nødvendig for at opretholde kulturskabte naturtyper og bevare arter i området. Naturpleje kan udføres på mange måder med forskellig indvirkning på naturtypens flora og fauna. Fx kan naturplejen udføres af husdyr, hvor forskellige dyrearter giver forskellig påvirkning. Naturplejen kan også foregå ved hjælp af maskiner eller ved afbrænding.
Beskrivelse af aktuell tilstand	Mange lysåbne naturtyper/arealer vokser til på grund af manglende naturpleje, og invasive arter som bl.a. gyvel og rynket rose har i mange år haft frit spil i Nationalparkområdet. Naturhistorisk Museum og Naturstyrelsen har foretaget pilotprojekt vedr. inddragelse af pløjning og efterfølgende braklægning som et nyt virkemiddel til at styrke biodiversiteten i området.
Målsætning	Sikring af biodiversitet og den "oprindelige" natur i området.
Relation til andre projekter	Udvikling af metode til at følge biodiversiteten i Nationalparken. Forskningsstrategiprojektet.
Handleplan i planperioden	Kortlægning af områdets potentiale og igangsætte et eller flere projekter.
Handleplan 6-20 år	Fortsætte plejeforanstaltninger og påvirke offentlig myndighed, der har forpligtelsen til pleje. Plejebehov i habitatområder er beskrevet i teksten for disse.
Handleplan > 20 år	Projektet påtænkes at foregå i hele planperioden.
Tilladelser fra myndigheder	Ja
Tilladelse fra lodsejere	Ja
Virkemidler	
Omkostninger og finansiering	
Evaluerings	

Nationalpark Mols Bjerge

-til gavn for naturen og glæde for mennesker

Bilaget er dynamisk, forstået på den måde, at det skal justeres og tilpasses i forhold til debatten i offentlighedsfasen og bestyrelsens videre beslutninger. Dette bilag er derfor udgangspunktet for projektet.

Bilaget er opstillet med de punkter, som bestyrelsen eventuelt skal afklare inden projektet sættes i gang.

Bilag 6	Naturpleje og bekæmpelse af invasive arter i Nationalparkområdet
Indfrielse af formål i henhold til Bekendtgørelse om Nationalpark Mols Bjerge § 2	Stk. 1: Bevare, styrke og udvikle naturen Stk. 4: Styrke mulighederne for friluftsliv og særlige natur- og kulturhistoriske oplevelser Stk. 5: Styrke forskning, undervisning, naturvejledning og formidling
Indfrielse af målsætninger i henhold til Bekendtgørelse om Nationalpark Mols Bjerge § 3	Stk. 1: Bevare, styrke og udvikle naturen Stk. 2: Skabe større sammenhæng mellem nationalparkens naturområder Stk. 6: Styrke friluftsliv, natur- og kulturhistoriske oplevelser Stk. 12: Udvikle i samspil med omgivelserne
Borgerinddragelse	Styrket naturpleje med husdyr er i henhold til 7 indkomne forslag. Borgere kan evt. inddrages til at holde øje med naturtilstanden i de enkelte naturtyper og indberette, hvis problemer og frivillige plejelaug kan oprettes.
Generelt	Naturpleje er nødvendig for at opretholde kulturskabte naturtyper og bevare arter i området. Naturpleje kan udføres på mange måder med forskellig indvirkning på naturtypens flora og fauna. Fx kan naturplejen udføres af husdyr, hvor forskellige dyrearter giver forskellig påvirkning. Naturplejen kan også foregå ved hjælp af maskiner eller ved afbrænding. Invasive arter truer mange lysåbne naturtyper og bør bekæmpes kontinuert.
Beskrivelse af aktuel tilstand	Mange lysåbne naturtyper/arealer vokser til på grund af manglende naturpleje, og invasive arter som bl.a. gyvel og rynket rose har i mange år haft frit spil i Nationalparkområdet. Naturhistorisk Museum og Naturstyrelsen har foretaget pilotprojekt vedr. inddragelse af pløjning og efterfølgende braklægning som et nyt virkemiddel til at styrke biodiversiteten i området.
Målsætning	At sikre den oprindelige natur i området
Relation til andre projekter	Udvikling af metode til at følge biodiversiteten i Nationalparken. Forskningsstrategiprojektet.
Handleplan i planperioden	Kortlægge og identificere problemets omfang.
Handleplan 6-20 år	Opstarte plejeforanstaltninger, og påvirke offentlig myndighed der har forpligtelsen til pleje. Plejebehov i habitatområder er beskrevet i teksten for disse.
Handleplan > 20 år	Projektet påtænkes at foregå i hele planperioden.
Tilladelser fra myndigheder	Ja
Tilladelse fra lodsejere	Ja
Virkemidler	
Omkostninger og finansiering	
Evaluering	

Nationalpark Mols Bjerge

-til gavn for naturen og glæde for mennesker

Bilaget er dynamisk, forstået på den måde, at det skal justeres og tilpasses i forhold til debatten i offentlighedsfasen og bestyrelsens videre beslutninger. Dette bilag er derfor udgangspunktet for projektet.

Bilaget er opstillet med de punkter, som bestyrelsen eventuelt skal afklare inden projektet sættes i gang.

Bilag 7	Græsningstryks betydning for naturindholdet.
Indfrielse af formål i henhold til Bekendtgørelse om Nationalpark Mols Bjerge § 2	Stk. 1: Bevare, styrke og udvikle naturen Stk. 4: Styrke mulighederne for friluftsliv og særlige natur- og kulturhistoriske oplevelser Stk. 5: Styrke forskning, undervisning, naturvejledning og formidling
Indfrielse af målsætninger i henhold til Bekendtgørelse om Nationalpark Mols Bjerge § 3	Stk. 1: Bevare, styrke og udvikle naturen Stk. 11: Styrke forskning og undervisning Stk. 12: Udvikle i samspil med omgivelserne
Borgerinddragelse	Naturpleje ved afgræsning er i henhold til 6 indkomne forslag.
Generelt	Græsning med forskelligt græsningstryk og eller af forskellige dyrearter kan have stor betydning for naturindholdet i et givet naturområde, idet forskellige organismer tåler forskellig vegetationshøjde.
Beskrivelse af aktuell tilstand	Der eksisterer ingen eller kun få projekter, hvor plejeindsatsen tager afsæt i viden om de lokale planter og dyrearters særlige behov.
Målsætning	Eksisterende viden om græsningstrykkets indflydelse på planter, insekter og jordbundsdyr inddrages naturligt i græsningsplaner/aftaler og koordineres med behov for dækningsbidrag som beskrevet i andet projekt. Sikring af den oprindelige natur i området samt bevidst at pleje til gavn for enkeltarter efter aftale. Indgåede aftaler skal kunne ændres med korte intervaller (fx hvert andet år) for at kunne justere græsningstrykket i forhold til de valgte arters behov.
Relation til andre projekter	Projekt, som vedrører skabelse og dokumentation for positiv udvikling i biodiversiteten. Forskningsstrategiprojektet.
Handleplan i planperioden	Lave målrettede plejeaftaler med lodsejere i enkeltområder
Handleplan 6-20 år	
Handleplan > 20 år	
Tilladelser	Fra private lodsejere
Virkemidler	
Omkostninger og finansiering	
Evaluering	

Nationalpark Mols Bjerge

-til gavn for naturen og glæde for mennesker

Bilaget er dynamisk, forstået på den måde, at det skal justeres og tilpasses i forhold til debatten i offentlighedsfasen og bestyrelsens videre beslutninger. Dette bilag er derfor udgangspunktet for projektet.

Bilaget er opstillet med de punkter, som bestyrelsen eventuelt skal afklare inden projektet sættes i gang.

Bilag 8	Historisk demonstrationslandbrug
Indfrielse af formål i henhold til Bekendtgørelse om Nationalpark Mols Bjerge § 2	Stk. 1: Bevare, styrke og udvikle naturen Stk. 2: Bevare og styrke de landskabelige og geologiske værdier Stk. 3: Bevare og styrke kulturmiljøer, kulturhistoriske helheder og enkelt elementer Stk. 4: Styrke mulighederne for friluftsliv og særlig, natur- og kulturhistoriske oplevelser Stk. 5: Styrke forskning, undervisning, naturvejledning og formidling
Indfrielse af målsætninger i henhold til Bekendtgørelse om Nationalpark Mols Bjerge § 3	Stk. 1: Bevare, styrke og udvikles naturen Stk. 2: Skabe større sammenhæng mellem nationalparkens naturområder Stk. 5: Bevare kulturmiljøer og historiske helheder og enkeltelementer Stk. 6: Styrke friluftsliv, natur- og kulturhistoriske oplevelser Stk. 7: Udvikle friluftsliv og turisme på et bæredygtigt grundlag Stk. 9: Beskytte særligt sårbare naturområder ved hjælp af planlægning af stiforløb og formidling mv. Stk. 10: Styrke formidling og naturvejledning i samarbejde med lokale aktører Stk. 11: Styrke forskning og undervisning
Borgerinddragelse	Vedrører 4 indkomne forslag.
Generelt	Forsøg på Molslaboratoriet har vist, at brug af plove fra tidligere tider (svingplov og hjulplov) gavner naturindholdet. Langsigtet anvendelse af disse redskaber kombineret ved tidligere tiders vekselbrug af jordarealer vil væsentligt kunne bidrage til forståelse af fortidens tilsyneladende større naturindhold.
Beskrivelse af aktuell tilstand	Enkeltprojekt gennemført på Molslaboratoriet og Naturstyrelsen har p.t. flere nyoprettede pløjearealer i Mols Bjerge.
Målsætning	Indhentning af ny viden om betydningen af fortidens jordbrug for naturindholdet.
Relation til andre projekter	Udvikling af metode til at følge biodiversiteten i Nationalparken. Forskningsstrategiprojektet.
Handleplan i planperioden	Undersøge mulighederne for at etablere et egentligt demonstrationslandbrug
Handleplan 6-20 år	Evt. realisering af projektet og gennemføre analyse af naturindholdet i de dyrkede/braklagte arealer
Handleplan > 20 år	
Tilladelser fra myndigheder	Ja
Tilladelse fra lodsejere	ja
Virkemidler	
Omkostninger og finansiering	
Evaluering	

Nationalpark Mols Bjerge

-til gavn for naturen og glæde for mennesker

Bilaget er dynamisk, forstået på den måde, at det skal justeres og tilpasses i forhold til debatten i offentlighedsfasen og bestyrelsens videre beslutninger. Dette bilag er derfor udgangspunktet for projektet.

Bilaget er opstillet med de punkter, som bestyrelsen eventuelt skal afklare inden projektet sættes i gang.

Bilag 9	Udarbejdelse af Natur- og kulturplaner for land- og skovbrugs-ejendomme
Indfrielse af formål i henhold til Bekendtgørelse om Nationalpark Mols Bjerger § 2	Stk. 1: Styrke og udvikle naturen Stk. 3: Bevare og styrke kulturhistoriske forhold Stk. 4: Kan føre til styrkelse af friluftsforshold Stk. 5: Kan føre til styrkelse af formidling
Indfrielse af målsætninger i henhold til Bekendtgørelse om Nationalpark Mols Bjerger § 3	Stk. 1: Bevare og udbrede væsentlige naturtyper Stk. 2: Skabe større sammenhæng mellem naturområder Stk. 3: Kan føre til omlægning af plantage til lysåbne og naturnært drevne skove Stk. 5: Synliggøre kulturhistorie Stk. 6: Styrke muligheder for friluftsliv Stk. 9: Beskytte sårbare naturområder Stk. 10: Styrke muligheder for formidling Stk. 12: Udvikle Nationalparken i samarbejde med omgivelserne
Borgerinddragelse	Projektet er i henhold til 3 indkomne forslag
Generelt	Ejere af ejendomme som har fået udarbejdet naturplaner, bliver ofte mere interesserede i deres ejendommers naturindhold og naturmæssige udviklingspotentiale. Der er oplagte muligheder for i sådanne planer også at beskæftige sin ejendommens kulturhistoriske forhold.
Beskrivelse af aktuel tilstand	Naturplaner er et velkendt begreb inden for land- og skovbrug. Der er gode erfaringer med processen inden for erhvervenes konsulenttjenester.
Målsætning	Gennem afdækning af natur- og naturmæssige kvaliteter og udviklingsmuligheder i samarbejde med lodsejere øges kendskabet hertil hos alle parter, og der kan skabes grundlag for en dialog om muligheder for nationalparkstøttede initiativer på den enkelte ejendom. I naturplaner afklares bl.a. muligheder for at styrke biodiversiteten på den enkelte ejendom gennem fx plantning af yderligere levende hegn, yderligere beskyttelse af småbiotoper samt vildtstriber i markfladen. Vildtforvaltningsskolen på Kalø har igangsat et projekt for gennem frivillige aftaler at øge biodiversiteten i markfladen fx gennem vildtstriber og disse erfaringer skal indgå i projektet.
Relation til andre projekter	Bekæmpelse af invasive arter, Landskabspleje på lysåbne naturtyper, Registrering af fysisk kulturarv og kulturmiljøer, Skabelse af nye friluftsmuligheder udenfor Mols Bjerger. Udvikling af metode til at følge biodiversiteten i Nationalparken. Forskningsstrategiprojektet.
Handleplan i planperioden	Igangsættelse af planudarbejdelse for det antal ejendomme som bestyrelsens økonomiske rammer muliggør.
Handleplan 6-20 år	Alle lodsejere med ejendomme på over 10 (eller 20) ha inden for Nationalparken skal have et tilbud
Handleplan > 20 år	
Bilag 9 - fortsat	
Tilladelser fra myndigheder	Ja
Tilladelse fra lodsejere	Ja
Virkemidler	
Omkostninger og finansiering	
Evaluerings	

Nationalpark Mols Bjerge

-til gavn for naturen og glæde for mennesker

Bilaget er dynamisk, forstået på den måde, at det skal justeres og tilpasses i forhold til debatten i offentlighedsfasen og bestyrelsens videre beslutninger. Dette bilag er derfor udgangspunktet for projektet.

Bilaget er opstillet med de punkter, som bestyrelsen eventuelt skal afklare inden projektet sættes i gang.

Bilag 10	På længere sigt vil bestyrelsen undersøge mulighederne for at genindføre oprindelige dyrearter til naturpleje i Nationalparkområdet.
Indfrielse af formål i henhold til Bekendtgørelse om Nationalpark Mols Bjerge § 2	Stk. 1: Bevare, styrke og udvikle naturen Stk. 5: Styrke forskning, undervisning, naturvejledning og formidling
Indfrielse af målsætninger i henhold til Bekendtgørelse om Nationalpark Mols Bjerge § 3	Stk. 1: Bevare, styrke og udvikle naturen Stk. 2: Skabe større sammenhæng mellem nationalparkens naturområder Stk. 11: Styrke forskning og undervisning Stk. 12: Udvikle i samspil med omgivelserne
Borgerinddragelse	I henhold til ét forslag.
Generelt	Det skal undersøges, om naturplejen i Nationalparken vil kunne styrkes gennem genindførelse af oprindelige dyrearter.
Beskrivelse af aktuell tilstand	Manglende pleje af vådområder med pilekrat/opvækst langs vandløb. Begrænset kendskab til om og hvordan oprindelige dyrearter kan bidrage til at styrke biodiversiteten.
Målsætning	At øge biodiversiteten i forskellige naturtyper (fx lysåbne arealer, skov, eng samt på åbne dalstrøg).
Relation til andre projekter	Projekter som vedrører skabelse af og dokumentation for positiv udvikling i biodiversiteten. Forskningsstrategiprojektet.
Handleplan i planperioden	
Handleplan 6-20 år	
Handleplan > 20 år	
Tilladelser fra myndigheder	Ja
Tilladelse fra lodsejere	Ja
Virkemidler	
Omkostninger og finansiering	
Evaluering	

Nationalpark Mols Bjerge

-til gavn for naturen og glæde for mennesker

Bilaget er dynamisk, forstået på den måde, at det skal justeres og tilpasses i forhold til debatten i offentlighedsfasen og bestyrelsens videre beslutninger. Dette bilag er derfor udgangspunktet for projektet.

Bilaget er opstillet med de punkter, som bestyrelsen eventuelt skal afklare inden projektet sættes i gang.

Bilag 11	Skabelse og vedligeholdelse af lysåbne naturtyper og sandmarker bl.a. i Mols Bjerge og i området fra Øer over Egsmark og Skramlø til Mols
Indfrielse af formål i henhold til Bekendtgørelse om Nationalpark Mols Bjerge § 2	Stk. 1: Bevare, styrke og udvikle naturen Stk. 4: Styrke mulighederne for friluftsliv og særlige natur- og kulturhistoriske oplevelser Stk. 5: Styrke forskning, undervisning, naturvejledning og formidling
Indfrielse af målsætninger i henhold til Bekendtgørelse om Nationalpark Mols Bjerge § 3	Stk. 1: Bevare, styrke og udvikle naturen Stk. 2: Skabe større sammenhæng mellem nationalparkens naturområder Stk. 11: Styrke forskning og undervisning Stk. 12: Udvikle i samspil med omgivelserne
Borgerinddragelse	Er i henhold til 8 indkomne forslag
Generelt	Lysåbne naturtyper herunder især sandmarker/braklagte sandmarker var tidligere et dominerende indslag i Mols Bjerge til gavn for naturindholdet tilknyttet de primære successionsstadier (0-20 år). Ved ophør af dyrkning i store dele af Mols Bjerge er den kulturskabte flora og fauna nu tæt ved at være gået tabt til skade for biodiversiteten i Nationalparkområdet.
Beskrivelse af aktuel tilstand	Flora og fauna knyttet til primære successionsstadier er stærkt truet. Pilotprojekt kørende i Naturstyrelsens områder samt på Molslaboratoriet vedr. effekt på naturindhold af pløjning
Målsætning	Sikring sjældne planter og dyr knyttet til primære successionsstadier
Relation til andre projekter	Historisk demonstrationsbrug. Projekter som vedrører skabelse af og dokumentation for positiv udvikling i biodiversiteten. Udvikling af metode til at følge biodiversiteten i Nationalparken. Forskningsstrategiprojektet.
Handleplan i planperioden	Indgåelse af aftaler med lodsejere eller opkøb, som gør det muligt at skabe sandmarker og lysåbne naturtyper. Projekter skal også medvirke til at skabe større sammenhængende naturområder i nationalparken.
Handleplan 6-20 år	Følge udviklingen i naturindholdet
Handleplan > 20 år	Oprettelse af sammenhængende lysåbne naturtyper herunder sandmarker i Nationalparken
Tilladelser fra myndigheder	Ja
Tilladelse fra lodsejere	Ja
Virkemidler	
Omkostninger og finansiering	
Evaluering	

Nationalpark Mols Bjerge

-til gavn for naturen og glæde for mennesker

Bilaget er dynamisk, forstået på den måde, at det skal justeres og tilpasses i forhold til debatten i offentlighedsfasen og bestyrelsens videre beslutninger. Dette bilag er derfor udgangspunktet for projektet.

Bilaget er opstillet med de punkter, som bestyrelsen eventuelt skal afklare inden projektet sættes i gang.

Bilag 12	Øge mængden af dødt ved i Nationalparkens skove
Indfrielse af formål i henhold til Bekendtgørelse om Nationalpark Mols Bjerge § 2	Stk. 1: Bevare, styrke og udvikle naturen Stk. 5: Styrke forskning, undervisning, naturvejledning og formidling
Indfrielse af målsætninger i henhold til Bekendtgørelse om Nationalpark Mols Bjerge § 3	Stk. 1: Bevare, styrke og udvikle naturen Stk. 11: Styrke forskning og undervisning Stk. 12: Udvikle i samspil med omgivelserne
Borgerinddragelse	12 indkomne forslag vedrører kortlægning og styrkelse af biodiversiteten i skovene
Generelt	Tilstedeværelse af veterantræer og mere dødt ved i vore skove har afgørende betydning for styrkelse og bevarelse af biodiversiteten i Nationalparkområdet.
Beskrivelse af aktuel tilstand	Gældende forvaltningspraksis betyder, at der efterlades meget lidt eller ingen dødt ved i skoven.
Målsætning	På sigt at øge mængden af dødt ved til 10 ton/ha i udvalgte skovområder Borgerne ønskes om muligt inddraget i projektet.
Relation til andre projekter	Udvikling af metode til at følge biodiversiteten i Nationalparken.
Handleplan i planperioden	At arbejde på, at der hvert år henligger mindst 2 ton nyt ved til forfald. Herved sikres på sigt også kontinuitet med ved af forskellig nedbrydningsgrad
Handleplan 6-20 år	Do
Handleplan > 20 år	Do
Tilladelser fra myndigheder	Nej
Tilladelse fra lodsejere	Ja
Virkemidler	
Omkostninger og finansiering	
Evaluerings	

Nationalpark Mols Bjerge

-til gavn for naturen og glæde for mennesker

Bilaget er dynamisk, forstået på den måde, at det skal justeres og tilpasses i forhold til debatten i offentlighedsfasen og bestyrelsens videre beslutninger. Dette bilag er derfor udgangspunktet for projektet.

Bilaget er opstillet med de punkter, som bestyrelsen eventuelt skal afklare inden projektet sættes i gang.

Bilag 13	Geologi og landskabsdannelse i Nationalparken. Status og formidling
Indfrielse af formål i henhold til Bekendtgørelse om Nationalpark Mols Bjerge § 2	Stk. 2: Bevare og styrke geologiske værdier
Indfrielse af målsætninger i henhold til Bekendtgørelse om Nationalpark Mols Bjerge § 3	Stk. 4: Bevare og synliggøre geologiske værdier Stk. 10: Formidle om landskabsdannelse
Borgerinddragelse	21 indkomne forslag vedrører geologi og landskab
Generelt	Landskabet i Nationalparken er et af Danmarks tydeligste eksempler på en glacial landskabsserie og giver derfor en unik mulighed for at se og formidle, hvordan det danske landskab blev skabt under istiden.
Beskrivelse af aktuell tilstand	Fragmenteret indsigt og begrænset fokus på geologi og landskabsdannelse i den nuværende formidling
Målsætning	I samarbejde med relevante institutioner og foreninger vil bestyrelsen igangsætte et projekt, som skal skabe en status over den eksisterende viden fra litteratur og dataindsamlinger om Nationalparkens geologi. Projektet skal bidrage til at skabe en samlet fortælling om geologien i Nationalparken, være et idekatalog til udarbejdelse af turguider, aktiviteter m.m., bruges til udpegning af konkrete geologiske lokaliteter, der enten skal beskyttes, synliggøres, fremhæves m.m. og endelig at skabe grundlag for en prioritering af, hvad der skal udstilles og formidles i forbindelse med Nationalparkens besøgs- og oplevelsescenter.
Relation til andre projekter	Besøgscenter, formidlingstiltag og samt natur- og kulturprojekter.
Handleplan i planperioden	Status: Der skal udarbejdes en rapport, der skaber overblik over den samlede viden inden for området. Formidling: <ul style="list-style-type: none">• Der udarbejdes et kort over geologiske lokaliteter og turfoldere, så man også har mulighed for at tage rundt på egen hånd.• Der udarbejdes desuden en cykelrute på Djursland med beskrivelse af de geologiske lokaliteter, man ledes forbi.• Historierne om den erhvervmæssige udnyttelse af geologien samles og fortælles, f.eks. om kalkovnene og grusgravene. Desuden fokus på de tidligere råstofgraves spændende natur.• I et samarbejde med naturvejledere og formidlere udarbejdes der guidede ture i Nationalparken, hvor man kan få information og spændende fortællinger om geologien og landskabet.• Den allerede eksisterende GIS platform skal anvendes til sammenstilling af geologiske temaer og temaer over forskellige naturtyper m.m. samt til at gøre GIS temaer over f.eks. israndslinjer, dødishuller, drumlinfelter m.m. tilgængelige for alle.

Nationalpark Mols Bjerge

-til gavn for naturen og glæde for mennesker

Bilaget er dynamisk, forstået på den måde, at det skal justeres og tilpasses i forhold til debatten i offentlighedsfasen og bestyrelsens videre beslutninger. Dette bilag er derfor udgangspunktet for projektet.

Bilaget er opstillet med de punkter, som bestyrelsen eventuelt skal afklare inden projektet sættes i gang.

Bilag 13 - fortsat	<ul style="list-style-type: none">• Arrangementer og formidling skal i videst muligt omfang bringes ud til skolerne i området. Der udarbejdes eventuelt undervisningsmateriale, der differentieres på forskellige alderstrin.• Områdets formidlere af geologi tilbydes opdatering og kvalificering ved kurser, foredrag og formidling af nye artikler m.m. om områdets geologi
Handleplan 6-20 år	Etablering af en geologisk udstilling i Nationalparkens besøgscenter, der bl.a. skal indeholde: <ul style="list-style-type: none">• En stensamling over områdets ledeblokke samt kalk og flint• Samling af fossiler, man kan finde i området• Prøver fra en boring i området – meter for meter – så folk kan se, hvad der ligger i undergrunden.• Modeller af landskabets højdeforhold• 3D model af Djurslands geologiske opbygning samt 3D animation af landskabets dannelse• På oplevelsescentret kan desuden sælges vandflasker med Nationalparklogo, så folk kan tappe vand ude i området.
Handleplan > 20 år	
Tilladelser fra myndigheder	Evt.
Tilladelse fra lodsejere	Ja
Virkemidler	
Omkostninger og finansiering	
Evaluering	

Nationalpark Mols Bjerge

-til gavn for naturen og glæde for mennesker

Bilaget er dynamisk, forstået på den måde, at det skal justeres og tilpasses i forhold til debatten i offentlighedsfasen og bestyrelsens videre beslutninger. Dette bilag er derfor udgangspunktet for projektet.

Bilaget er opstillet med de punkter, som bestyrelsen eventuelt skal afklare inden projektet sættes i gang.

Bilag 14	Undersøgelser og sikring af geologiske lokaliteter
Indfrielse af formål i henhold til Bekendtgørelse om Nationalpark Mols Bjerge § 2	Stk. 2: Bevare og styrke geologiske værdier
Indfrielse af målsætninger i henhold til Bekendtgørelse om Nationalpark Mols Bjerge § 3	Stk. 4: Bevare og synliggøre geologiske værdier
Borgerinddragelse	21 indkomne forslag vedrører geologi og landskab
Generelt	Landskabet i Nationalparken er et af Danmarks tydeligste eksempler på en glacial landskabsserie og giver derfor en unik mulighed for at se og formidle, hvordan det danske landskab blev skabt under istiden.
Beskrivelse af aktuel tilstand	Kendskabet til de geologiske lokaliteter i Nationalparken er begrænset
Målsætning	I samarbejde med lodsejere, myndigheder samt relevante institutioner og foreninger igangsættes et projekt, som har til formål at sikre, at geologiske lokaliteter fortsat bevares, og at de er synlige og tilgængelige for publikum.
Relation til andre projekter	Naturprojekter fx i forhold til sandmarker. Kulturhistorie i forhold til råstofindvinding.
Handleplan i planperioden	Projektet skal på baggrund af en beskrivelse af områdets geologi og landskaber anvise, hvordan de vigtigste geologiske lokaliteter skal beskyttes og synliggøres, og hvordan vigtige blotninger kan vedligeholdes.
Handleplan 6-20 år	
Handleplan > 20 år	
Tilladelser fra myndigheder	Hvis en lokalitet skal sikres gennem en form for bygge- og anlægsarbejde vil det kræve zonetilladelse.
Tilladelse fra lodsejere	Ja
Virkemidler	
Omkostninger og finansiering	
Evaluering	

Nationalpark Mols Bjerge

-til gavn for naturen og glæde for mennesker

Bilaget er dynamisk, forstået på den måde, at det skal justeres og tilpasses i forhold til debatten i offentlighedsfasen og bestyrelsens videre beslutninger. Dette bilag er derfor udgangspunktet for projektet.

Bilaget er opstillet med de punkter, som bestyrelsen eventuelt skal afklare inden projektet sættes i gang.

Bilag 15	Registrering af fysisk kulturarv og kulturmiljøer
Indfrielse af formål i henhold til Bekendtgørelse om Nationalpark Mols Bjerge § 2	Stk. 3: Bevare kulturhistoriske helheder og enkeltelementer
Indfrielse af målsætninger i henhold til Bekendtgørelse om Nationalpark Mols Bjerge § 3	Stk. 5: Bevare kulturhistoriske helheder og enkeltelementer og udbygning af viden om de nævnte miljøer
Borgerinddragelse	Vedrører 12 forslag – herunder fra DGI, Museet, BLIS og Syddjurs Kommune
Generelt	Skabe et dybere kendskab til den fysiske kulturarvs placering og kvalitet gennem registrering af ældre bevaringsværdige bygninger og andre kulturlevn. Kortlægning af de bevaringsværdige kulturmiljøer.
Beskrivelse af aktuel tilstand	Der er p.t. begrænset viden om dele af den fysiske kulturarvs placering og kvalitet, herunder bygninger og andre kulturlevn. Mangelfuld kortlægning af de kulturhistoriske helheder.
Målsætning	Der skal skabes en viden, som kan danne baggrund for <ul style="list-style-type: none">• fremtidige prioriteringer i forhold til bevarelse og styrkelse af kulturmiljøer• formidling af kulturhistoriske oplevelser• forslag til fremtidig arealanvendelser• opkøb eller støtte til kulturprojekter• kvalificering af forsknings og formidlingsprojekter
Relation til andre projekter	Nationalparkens initiativer i forhold til registrering af kulturarven skal udføres under hensyntagen til eksisterende lovpligtige registreringer og forpligtigelser i kommune og anden kulturhistorisk registrering i museumsregi. Nationalparken skal ikke udføre myndighedsopgaver.
Handleplan i planperioden	Igangsættelse af arbejdet med det mål at skabe et forsvarligt overblik over Nationalparkens kulturarv i løbet af planperioden.
Handleplan 6-20 år	
Handleplan > 20 år	
Tilladelser fra myndigheder	Nej
Tilladelse fra lodsejere	Ja
Virkemidler	Først bygninger opført før 1945 efter SAVE, derefter øvrige kulturlevn og til sidst kulturmiljøer.
Omkostninger og finansiering	
Evaluering	

Nationalpark Mols Bjerge

-til gavn for naturen og glæde for mennesker

Bilaget er dynamisk, forstået på den måde, at det skal justeres og tilpasses i forhold til debatten i offentlighedsfasen og bestyrelsens videre beslutninger. Dette bilag er derfor udgangspunktet for projektet.

Bilaget er opstillet med de punkter, som bestyrelsen eventuelt skal afklare inden projektet sættes i gang.

Bilag 16	Formidling med nye informationsteknologier
Indfrielse af formål i henhold til Bekendtgørelse om Nationalpark Mols Bjerge § 2	Stk. 4: Styrke mulighederne for friluftsliv og særlige natur- og kulturhistoriske oplevelser Stk. 5: Styrke undervisning, naturvejledning og formidling
Indfrielse af målsætninger i henhold til Bekendtgørelse om Nationalpark Mols Bjerge § 3	Stk. 6: Styrke mulighederne for friluftsliv samt natur og kulturhistoriske oplevelser Stk. 7: Udvikle friluftsliv på et bæredygtigt grundlag Stk. 9: Beskytte særligt sårbare naturområder
Borgerinddragelse	4 indkomne forslag vedrører emnet
Generelt	IT og mobilteknologi anvendes i stigende grad til søgning af informationer om oplevelsesmuligheder m.v.
Beskrivelse af aktuell tilstand	Den primære formidling til gæster foregår i dag gennem foldere, som er tilgængelige på p-plader og besøgssteder rundt i nationalparken samt gennem en lang række naturturs arrangementer tilrettelagt af områdets mange naturformidlere.
Målsætning	Bestyrelsen vil i sin formidling have fokus på nye digitale redskaber i forhold til visning af stier og oplevelsesmuligheder samt i forhold til information om korrekt/hensynsfuld adfærd på henholdsvis private og offentlige arealer. Bestyrelsen vil igangsætte et IT formidlingsprojekt for at afsøge mulighederne i de nye redskaber og på den baggrund skabe beslutningsgrundlag for konkrete IT-formidlingsprojekter.
Relation til andre projekter	
Handleplan i planperioden	Projektet skal færdiggøres i planperioden
Handleplan 6-20 år	
Handleplan > 20 år	
Tilladelser fra myndigheder	Nej
Tilladelse fra lodsejere	Evt.
Virkemidler	
Omkostninger og finansiering	
Evaluering	

Nationalpark Mols Bjerge

-til gavn for naturen og glæde for mennesker

Bilaget er dynamisk, forstået på den måde, at det skal justeres og tilpasses i forhold til debatten i offentlighedsfasen og bestyrelsens videre beslutninger. Dette bilag er derfor udgangspunktet for projektet.

Bilaget er opstillet med de punkter, som bestyrelsen eventuelt skal afklare inden projektet sættes i gang.

Bilag 17	Styrkelse af friluftsmulighederne i kystzonen
Indfrielse af formål i henhold til Bekendtgørelse om Nationalpark Mols Bjerge § 2	Stk. 4: Styrke mulighederne for friluftsliv og særlige naturoplevelser
Indfrielse af målsætninger i henhold til Bekendtgørelse om Nationalpark Mols Bjerge § 3	Stk. 6: Styrke mulighederne for friluftsliv Stk. 7: Udvikle friluftslivet på et bæredygtigt grundlag Stk. 8: Beskytte særligt sårbare naturområder
Borgerinddragelse	Vedrører 4 forslag fra den indledende offentlighedsfase
Generelt	40 km ² af nationalparken er havområder, og Nationalparkens kystlinje er på 55 km. Kystlinjen og det kystnære hav på den sydlige del af Djursland rummer mange friluftsmuligheder og herunder meget gode fiskelokaliteter
Beskrivelse af aktuell tilstand	Kyst- og havområdenes friluftsmæssige muligheder er ikke nærmere undersøgt, og der mangler faciliteter, adgangs- og parkeringsmuligheder mange steder.
Målsætning	At beskrive gode kyst- og havlokaliteter, samt at udpege hvor og hvordan friluftsmulighederne i kystzonen kan styrkes gennem yderligere faciliteter og information. Projektet kan indeholde en beskrivelse af muligheder for at inddrage overflødiggjorte landbrugsbygninger i styrkelsen af aktivitetsmulighederne i kystzonen. Bestyrelsen overvejer at dele projektet i to, således at mulighederne for at anvende frisatte driftsbygninger i Nationalparken gøres til genstand for et selvstændigt projekt.
Relation til andre projekter	Geologi og landskabsdannelse i Nationalparken, Sikring af geologiske lokaliteter, evt. Natur- og kulturplaner på ejendomsniveau, Overordnet Trafikplan for Nationalpark Mols Bjerge
Handleplan i planperioden	Rapporten skal udarbejdes i planperioden. Etablering af faciliteter kan ske i henhold til delanalyser
Handleplan 6-20 år	
Handleplan > 20 år	
Tilladelser fra myndigheder	Ja
Tilladelse fra lodsejere	Ja
Virkemidler	
Omkostninger og finansiering	
Evaluering	

Nationalpark Mols Bjerge

-til gavn for naturen og glæde for mennesker

Bilaget er dynamisk, forstået på den måde, at det skal justeres og tilpasses i forhold til debatten i offentlighedsfasen og bestyrelsens videre beslutninger. Dette bilag er derfor udgangspunktet for projektet.

Bilaget er opstillet med de punkter, som bestyrelsen eventuelt skal afklare inden projektet sættes i gang.

Bilag 18	Nye stier i nationalparken - stiplan
Indfrielse af formål i henhold til Bekendtgørelse om Nationalpark Mols Bjerge § 2	Stk. 4: Styrke mulighederne for friluftsliv og særlige naturoplevelser
Indfrielse af målsætninger i henhold til Bekendtgørelse om Nationalpark Mols Bjerge § 3	Stk. 6: Styrke mulighederne for friluftsliv Stk. 7: Udvikle friluftslivet på et bæredygtigt grundlag Stk. 8: Beskytte særligt sårbare naturområder (stk. 8)
Borgerinddragelse	21 forslag fra den indledende offentlighedsfase vedrører stiforhold. Det drejer bl.a. sig om forslag til funktionsopdeling, faciliteter, nye traceer, handicapfaciliteter m.v.
Generelt	Den bedste adgang til Nationalparkens naturområder er koncentreret i de landskabsfredede områder omkring Kalø, Mols Bjerge, Stubbe Sø og Jernhatten.
Beskrivelse af aktuel tilstand	Færdsel og friluftaktiviteterne er mest koncentreret omkring Mols Bjerge og Kalø
Målsætning	For at skabe en bedre spredning af friluftsmulighederne i Nationalparken ønsker bestyrelsen at undersøge mulighederne for udlægning af nye faciliteter og stier uden for Mols Bjerge. Det kunne dreje sig om opholds- og parkeringsfaciliteter samt nye stier i den centrale og østlige del af parken fx Egsmark og Elsegårde, hvor der fra borgere og lodsejere er fremsendt konkrete forslag for skabelse af adgang til kysten.
Relation til andre projekter	Overordnet Trafikplan for Nationalpark Mols Bjerge, Geologi og landskabsdannelse i Nationalparken, Sikring af geologiske lokaliteter, evt. Natur- og kulturplaner på ejendomsniveau
Handleplan i planperioden	På baggrund af indkomne forslag og interessetilkendegivelser fra lodsejere igangsættes projekter
Handleplan 6-20 år	
Handleplan > 20 år	
Tilladelser fra myndigheder	Etablering af nye stier vil som minimum kræve zonetilladelse og evt. dispensationer fra Naturbeskyttelsesloven og Planloven
Tilladelse fra lodsejere	Ja
Virkemidler	
Omkostninger og finansiering	
Evaluerings	

Nationalpark Mols Bjerge

-til gavn for naturen og glæde for mennesker

Bilaget er dynamisk, forstået på den måde, at det skal justeres og tilpasses i forhold til debatten i offentlighedsfasen og bestyrelsens videre beslutninger. Dette bilag er derfor udgangspunktet for projektet.

Bilaget er opstillet med de punkter, som bestyrelsen eventuelt skal afklare inden projektet sættes i gang.

Bilag 19	Brug af Nationalpark Logo og Certificeringsordning
Indfrielse af formål i henhold til Bekendtgørelse om Nationalpark Mols Bjerge § 2	Stk. 6: Støtte en udvikling til gavn for lokalsamfundet, herunder erhvervslivet
Indfrielse af målsætninger i henhold til Bekendtgørelse om Nationalpark Mols Bjerge § 3	Stk. 7: Udvikle turismen i samarbejde med lokalsamfundet
Borgerinddragelse	I den indledende offentlighedsfase indkom 5 forslag vedrørende logo og certificeringsordning
Generelt	Nationalparken kan blive et fyrtårn for markedsføringen af erhvervene på Djursland og kan udgøre et vigtigt element i lokale virksomheders branding. Brug af logo er derfor et vigtigt element i arbejdet for at styrke udviklingen til gavn for lokalsamfundet.
Beskrivelse af aktuel tilstand	Bestyrelsen vil afdække, hvordan Nationalparken kan indgå i markedsføring m.v. for at styrke den lokale erhvervsudvikling. Turismeerhvervet, fødevarerhvervene, håndværkerne og kunstnerne forventes at kunne drage fordel af nationalparkbrandet.
Målsætning	I samarbejde med relevante aktører ønsker bestyrelsen at fastlægge retningslinjer for brugen af Nationalparkens logo i forbindelse med markedsføring af såvel turisme- som øvrige erhvervsvirksomheder, samt i forbindelse med formidlingsaktiviteter. Sammen med landets øvrige nationalparker vil bestyrelsen drøfte en evt. fælles certificeringsstandard for produkter og turisttilbud fra nationalparker. Projektet skal bl.a. <ul style="list-style-type: none">- Undersøge hvorledes tilstedeværelsen af nationalparkens logo/position kan være med til at styrke markedsføringen- Undersøge de internationale erfaringer med brug af nationalpark logo- Undersøge muligheden for at bruge guidelines/designmanual for brug af logo- Undersøge mulighed for at oprette kommunikations - "support og rådgivning" til potentielle brugere af logo- Afklare problemstillinger vedrørende kravspecifikationer til produkter som må anvende logo.
Relation til andre projekter	Rådgivningsprojekt for indgåelse af frivillige aftaler
Handleplan i planperioden	Projektet skal færdiggøres i planperioden
Handleplan 6-20 år	
Handleplan > 20 år	
Tilladelser fra myndigheder	Reguleres delvist af ministeren jf. Nationalparkloven (§ 26 vedr. markedsføring)
Tilladelse fra lodsejere	Nej
Virkemidler	
Omkostninger og finansiering	
Evaluerings	

Nationalpark Mols Bjerge

-til gavn for naturen og glæde for mennesker

Bilaget er dynamisk, forstået på den måde, at det skal justeres og tilpasses i forhold til debatten i offentlighedsfasen og bestyrelsens videre beslutninger. Dette bilag er derfor udgangspunktet for projektet.

Bilaget er opstillet med de punkter, som bestyrelsen eventuelt skal afklare inden projektet sættes i gang.

Bilag 20	Overordnet Trafikplan for Nationalpark Mols Bjerge
Indfrielse af formål i henhold til Bekendtgørelse om Nationalpark Mols Bjerge § 2	Stk. 4 og 5: Styrke mulighederne for friluftsliv og formidling Stk. 6: Støtte udvikling til gavn for lokalsamfundet
Indfrielse af målsætninger i henhold til Bekendtgørelse om Nationalpark Mols Bjerge § 3	Stk. 8: Beskrive og håndtere trafikale forhold i Nationalparken Stk. 9: Beskytte særligt sårbare naturområder Stk. 6: Styrke muligheder for friluftsliv
Borgerinddragelse	18 forslag fra den indledende offentlighedsfase vedrører trafikforhold
Generelt	Besøgende og lokale beboere har gennem mange år udtrykt ønske om at få en yderligere regulering af trafikken i specielt Mols Bjerge bl.a. for at begrænse støj- og støvgener.
Beskrivelse af aktuell tilstand	Der er gener fra motoriseret trafik samt unødigt og uhensigtsmæssig gennemkørende trafik i Mols Bjerge. Der mangler p-pladser med faciliteter og herunder toiletter i randen af Mols Bjerge. Endvidere er der en indbyrdes konflikt mellem forskellige færdselsformer, fx mellem mountainbike og ryttere eller gående.
Målsætning	<ul style="list-style-type: none">- Begrænsning af mængden af støv og støj samt forbedring af naturkvaliteten omkring vejene.- Sikring af, at besøgende får en bedre oplevelse af stilhed og ro, når de færdes i landskabet.- Forhindring af nedslidning af visse naturområder og skabelse af øget tryk for både besøgende og lodsejere.- Skabelse af vilkår som sikrer transportveje for land- og skovbrug og som medvirker til, at de lokale beboere i højere grad kan acceptere et stigende besøgstal.- Undersøgelse af muligheder for at udlægge stier til specifikke formål i nationalparken, og skabelse af bedre skiltning, kortmateriale og elektroniske redskaber til at orientere sig efter.
Relation til andre projekter	Formidling med nye informationsteknologier Besøgscenter.
Handleplan i planperioden	Bestyrelsen nedsætter en undergruppe af bestyrelsesmedlemmer, som kan suppleres af rådsmedlemmer og andre relevante fagpersoner. Gruppen skal i samarbejde med sekretariatet igangsætte planarbejdet, hvortil der kan tilknyttes en konsulent. Planen, som vil få karakter af anbefalinger til vejmyndigheden, skal være udarbejdet i første halvdel af planperioden. Planen skal specielt have fokus på trafikshastighed, vejenes belægning og udformning i de enkelte områder i parken, specielt i Mols Bjerge. Herudover vil planen fx indeholde forslag til vejmyndigheden i forhold til: <ul style="list-style-type: none">• Fremtidige turistbusruter, der fører trafikken uden om landsbyerne i periferien af Mols Bjerge• Hastighedsdæmpning og støvdæmpning på grusveje (chikaner, trafikzoner, trafiktavler og bump)• Udbygning af parkeringsfaciliteter ved indfaldsveje til væsentlige besøgsmaal

Nationalpark Mols Bjerge

-til gavn for naturen og glæde for mennesker

Bilaget er dynamisk, forstået på den måde, at det skal justeres og tilpasses i forhold til debatten i offentlighedsfasen og bestyrelsens videre beslutninger. Dette bilag er derfor udgangspunktet for projektet.

Bilaget er opstillet med de punkter, som bestyrelsen eventuelt skal afklare inden projektet sættes i gang.

Bilag 20 - fortsat	<ul style="list-style-type: none">• Udlægning af "specialstier" til forskellige brugere, fx en differentiering mellem gående, cyklende og ridende m.v.• Undersøgelse af trafikformer og trafikmængder. Herunder gennemkørselsmuligheder i sårbare naturområder og intern transport i parkens kerneområder.• Afklaring af vedligeholdelse og drift af stier og veje og evt. anvisning af egnede gennemkørselsmuligheder.
Handleplan 6-20 år	
Handleplan > 20 år	
Tilladelser fra myndigheder	Virkeliggørelse af planens elementer kan kræve tilladelser eller dispensationer fra Naturbeskyttelsesloven og Planloven. Men det er vejmyndigheden, som skal implementere indholdet.
Tilladelse fra lodsejere	Ja
Virkemidler	
Omkostninger og finansiering	
Evaluerings	

Nationalpark Mols Bjerge

-til gavn for naturen og glæde for mennesker

Bilaget er dynamisk, forstået på den måde, at det skal justeres og tilpasses i forhold til debatten i offentlighedsfasen og bestyrelsens videre beslutninger. Dette bilag er derfor udgangspunktet for projektet.

Bilaget er opstillet med de punkter, som bestyrelsen eventuelt skal afklare inden projektet sættes i gang.

Bilag 21	Nationalparkbesøgscenter og sekretariat
Indfrielse af formål i henhold til Bekendtgørelse om Nationalpark Mols Bjerge § 2	Stk. 5: Styrke undervisning, naturvejledning, og formidling
Indfrielse af målsætninger i henhold til Bekendtgørelse om Nationalpark Mols Bjerge § 3	Stk. 10: Styrke formidling og naturvejledning Stk. 11: Styrke faciliteter og undervisningsudbud
Borgerinddragelse	12 forslag fra den indledende offentlighedsfase vedrører oprettelse af et eller flere besøgscentre
Generelt	Nationalparken har ikke fysiske rammer til egen formidling. Det er en central opgave for en nationalpark at kunne vejlede gæster og sikre formidling af parkens indhold.
Beskrivelse af aktuel tilstand	Inden for Nationalparken er der 5 besøgssteder med relation til natur-, kultur- og friluftsfremidling. Hver af disse har sin egen profil med relation til de 3 emneområder.
Målsætning	Det er bestyrelsens mål, at Nationalparken fremadrettet skal være en væsentlig dynamo for natur-, kultur og friluftsfremidlingen i Nationalparken. Bestyrelsen vil bl.a. derfor etablere et Nationalparkbesøgscenter med en hensigtsmæssig placering. Sekretariat og besøgscenter skal placeres i tilknytning til hinanden. Projektet skal iagttage eksisterende og planlagte formidlingsfaciliteter
Relation til andre projekter	Geologi og landskabsdannelse i Nationalparken. Status og formidling, Skoletjeneste, Naturkvalitetsovervågning i Nationalparken, Formidling med nye informationsteknologier
Handleplan i planperioden	Der skal i første halvdel af planperioden udarbejdes beslutningsgrundlag etablering af et besøgscenter
Handleplan 6-20 år	
Handleplan > 20 år	
Tilladelser fra myndigheder	Byggeloven, Planloven og evt. Naturbeskyttelsesloven
Tilladelse fra lodsejere	Ja
Virkemidler	
Omkostninger og finansiering	
Evaluerings	

Nationalpark Mols Bjerge

-til gavn for naturen og glæde for mennesker

Bilaget er dynamisk, forstået på den måde, at det skal justeres og tilpasses i forhold til debatten i offentlighedsfasen og bestyrelsens videre beslutninger. Dette bilag er derfor udgangspunktet for projektet.

Bilaget er opstillet med de punkter, som bestyrelsen eventuelt skal afklare inden projektet sættes i gang.

Bilag 22	Udarbejdelse af en forskningsstrategi
Indfrielse af formål i henhold til Bekendtgørelse om Nationalpark Mols Bjerge § 2	Kan omfatte alle formål.
Indfrielse af målsætninger i henhold til Bekendtgørelse om Nationalpark Mols Bjerge § 3	Kan omfatte alle målsætninger.
Borgerinddragelse	Ingen af de indkomne forslag fra den indledende offentlighedsfase vedrører direkte en forskningsstrategi, men der indkom 14 konkrete forslag vedrørende overvågnings-, registrerings-, dataindsamlings- og undersøgelsesprojekter i forhold til naturindhold på land og i havet samt i forhold til kultur og friluftsliv.
Generelt	Nærheden til Århus Universitet rummer gode muligheder i forhold til at inddrage forskningsinstitutioner i arbejdet med at udvikle Nationalparken
Beskrivelse af aktuell tilstand	Jægerskolen, Naturhistorisk Museum, Museum Østjylland og BioScience ligger i Nationalparken og driver forskning inden for felter, som er relevante for en nationalpark.
Målsætning	Det er bestyrelsens mål, at biodiversiteten i Nationalparken udvikler sig positivt. Bestyrelsen vil derfor gerne samarbejde med forskningsinstitutioner om udvikling af modeller og metoder til at følge udviklingen i biodiversiteten i Nationalparken. Det må gerne resultere i modeller og metoder, som kan monitorere udviklingen i såvel den naturmæssige som den artsmæssige og genetiske diversitet. Udarbejdelsen af en forskningsstrategi skal bl.a. have til formål at sikre, at der skaffes ny viden, som understøtter den videre planlægning, formidling og undervisning vedrørende Nationalpark Mols Bjerge. Med videre planlægning forstås f.eks. kortlægning af natur og kultur med henblik på at identificere nye formidlingssteder, udvikling af innovativ infrastruktur og bæredygtige samarbejdsformer mellem Nationalparken og lokale aktører. Forskningsprojekter og resultater skal medvirke til at synliggøre Nationalpark Mols Bjerge nationalt og internationalt, både gennem videnskabelig publicering og populærvidenskabelig formidling.
Relation til andre projekter	Naturkvalitetsovervågning i Nationalparken, Landskabspleje og Bekæmpelse af invasive arter, Landskabspleje på lysåbne naturtyper, Historisk demonstrationslandbrug, Geologi og landskabsdannelse i Nationalparken. Status og formidling, Undersøgelser i råstofgrave og sikring af geologiske lokaliteter, Registrering af fysisk kulturarv og kulturmiljøer.
Handleplan i planperioden	En forskningsstrategi skal udarbejdes i planperioden. Modeller og metoder til at følge udviklingen i Nationalparkens biodiversitet søges etableret inden for de første 2 år.
Handleplan 6-20 år	
Handleplan > 20 år	
Tilladelser fra myndigheder	Nej
Tilladelse fra lodsejere	Nej
Virkemidler	
Omkostninger og finansiering	
Evaluering	

Nationalpark Mols Bjerge

-til gavn for naturen og glæde for mennesker

Bilaget er dynamisk, forstået på den måde, at det skal justeres og tilpasses i forhold til debatten i offentlighedsfasen og bestyrelsens videre beslutninger. Dette bilag er derfor udgangspunktet for projektet.

Bilaget er opstillet med de punkter, som bestyrelsen eventuelt skal afklare inden projektet sættes i gang.

Bilag 23	Skoletjeneste
Indfrielse af formål i henhold til Bekendtgørelse om Nationalpark Mols Bjerge § 2	Stk. 5: Styrke undervisning, naturvejledning og formidling
Indfrielse af målsætninger i henhold til Bekendtgørelse om Nationalpark Mols Bjerge § 3	Stk. 11: Styrke undervisning gennem etablering af faciliteter
Borgerinddragelse	I den indledende offentlighedsfase indkom 9 forslag med relation til opbygning af en skoletjeneste
Generelt	Til den sydlige del af Djursland og herunder Mols Bjerge er der mange ekskursioner med fokus på specielt naturformidling og undervisning i naturfag. Udlægningen af Nationalparken har skærpet interessen for området som ekskursionsmål og ramme for undervisning i skoler og anden undervisningssammenhæng. I henhold til nationalparkloven er et af formålene at styrke undervisning, naturvejledning og formidling.
Beskrivelse af aktuell tilstand	Besøgsstederne i Basballe, Øvre og Nedre Strandkær samt på Karpenhøj har i større eller mindre omfang undervisnings- og formidlingstilbud til skoleklasser. Molslaboratoriet på Nedre Strandkær har fra Friluftsrådet modtaget en bevilling til bl.a. etablering af en hjemmeside for en nationalparkskoletjeneste, og Nationalparken ønsker at indgå i dette projekt. Museum Østjylland har fra kulturministeriet modtaget midler til formidling af kulturforhold gennem en skoletjeneste.
Målsætning	I samarbejde med relevante aktører skal der opbygges en nationalparkskoletjeneste, således at skoleklasser, gymnasier og lejrskoler m.v. fra hele landet, kan tilbydes relevant undervisning og oplevelsesmuligheder i nationalparkregi.
Relation til andre projekter	Nationalparkbesøgscenter, Undersøgelser i råstofgrave og sikring af geologiske lokaliteter, Formidling med nye informationsteknologier, evt. Udarbejdelse af en forskningsstrategi
Handleplan i planperioden	Projektet igangsættes i planperioden og skal være et permanent tilbud i Nationalparken.
Handleplan 6-20 år	
Handleplan > 20 år	
Tilladelser fra Myndigheder	Nej
Tilladelse fra lodsejere	Evt.
Virkemidler	Samarbejde og vidensopsamling på tværs af formidlingsaktører
Omkostninger og finansiering	
Evaluerings	

Nationalpark Mols Bjerge

-til gavn for naturen og glæde for mennesker

Bilaget er dynamisk, forstået på den måde, at det skal justeres og tilpasses i forhold til debatten i offentlighedsfasen og bestyrelsens videre beslutninger. Dette bilag er derfor udgangspunktet for projektet.

Bilaget er opstillet med de punkter, som bestyrelsen eventuelt skal afklare inden projektet sættes i gang.

Bilag 24	Afdækning af Nationalparkens muligheder for at bidrage positivt til den lokale erhvervsudvikling uden for turismesektoren
Indfrielse af formål i henhold til Bekendtgørelse om Nationalpark Mols Bjerge § 2	Stk. 6: Støtte en udvikling til gavn for lokalsamfundet, herunder erhvervslivet
Indfrielse af målsætninger i henhold til Bekendtgørelse om Nationalpark Mols Bjerge § 3	Stk. 12: Udvikle Nationalparken i samspil med omgivelserne
Borgerinddragelse	Der er indkommet 21 forslag, som forholder sig til måder, hvorpå erhvervsudviklingen med en nationalpark evt. vil kunne styrkes. Herunder flere i forhold til nye indtjeningsmuligheder inden for land- og skovbrug samt turisme.
Generelt	
Beskrivelse af aktuel tilstand	Det, at der er udlagt en nationalpark i området, påvirker erhvervsudviklingsmulighederne. Der er behov en undersøgelse og beskrivelse af erhvervsudviklingspotentialet som følge af nationalparken.
Målsætning	At afklare på hvilke måder det lokale erhvervsliv vil kunne drage økonomisk fordel af nationalparkudlægget, samt hvordan sådanne fordele på et bæredygtigt grundlag kan optimeres til gavn for de lokale erhverv. Bestyrelsen ønsker at bidrage til, at der nedsættes en lokal erhvervsgruppe, som i samarbejde med andre relevante aktører kan bidrage til en nationalparkerhvervsstrategi samt udgøre et netværk for bestyrelsen, når de arbejder med styrkelse af den lokale erhvervsudvikling. Bestyrelsen ønsker en faciliterende rolle i forhold til erhvervsaktørerne samt at kunne bidrage til skabelse af partnerskaber, netværk og matchmaking mellem relevante erhvervsaktører i om omkring Nationalparken.
Relation til andre projekter	Logo og certificeringsordning, Natur og kulturplaner for skov og landbrugsejendomme, Fødevarer på et bæredygtigt grundlag.
Handleplan i planperioden	
Handleplan 6-20 år	
Handleplan > 20 år	
Tilladelser	
Virkemidler	
Omkostninger og finansiering	
Evaluerings	

Nationalpark Mols Bjerge

-til gavn for naturen og glæde for mennesker

Bilaget er dynamisk, forstået på den måde, at det skal justeres og tilpasses i forhold til debatten i offentlighedsfasen og bestyrelsens videre beslutninger. Dette bilag er derfor udgangspunktet for projektet.

Bilaget er opstillet med de punkter, som bestyrelsen eventuelt skal afklare inden projektet sættes i gang.

Bilag 25	Fødevarer på et bæredygtigt grundlag
Indfrielse af formål i henhold til Bekendtgørelse om Nationalpark Mols Bjerge § 2	Stk. 1: Bevare, styrke og udvikle naturen, dens mangfoldighed, kontinuitet, sammenhæng og frie dynamik Stk. 6: Støtte udvikling til gavn for lokalsamfundet, herunder erhvervslivet, med respekt for beskyttelsesinteresserne
Indfrielse af målsætninger i henhold til Bekendtgørelse om Nationalpark Mols Bjerge § 3	Stk. 2: Skabe større sammenhæng mellem nationalparkens naturområder Stk. 3: Udlægge sammenhængende skovområder Stk. 11: Understøtte forskning Stk. 12: Udvikle nationalparken i samspil med omgivelserne Stk. 13: Følge og evaluere Nationalparkens udvikling
Borgerinddragelse	Samarbejdsrelation med f.eks. Aarhus Universitets institutter for kemi; jordbrug, fødevarer og miljø; biologi; bioteknologi etc. samt andre relevante forskningsinstitutioner med lignende kompetencer.
Generelt	Ca. 80 % af Nationalpark Mols Bjerges areal er privatejet. En stor del af det private areal udgør næringsvejen for ejerne, idet der herpå drives konventionel fødevarereproduktion og skovbrug. Da nationalparkens primære formål er, at "styrke og udvikle naturen", og samtidig støtte en udvikling til gavn for lokalsamfundet, herunder erhvervslivet, ser bestyrelsen det nærliggende at koordinere formålene i forskellige tiltag.
Beskrivelse af aktuell tilstand	
Målsætning	Igennem samarbejde med forskere og producenter at finde fælles løsninger for konventionel og økologisk fødevarereproduktion på et bæredygtigt grundlag samtidig med, at naturen bevares, styrkes og udvikles.
Relation til andre projekter	
Handleplan i planperioden	Tilskud til seniorforskere, phd. - eller kandidatstuderende og landmænd, som ønsker at forske i bæredygtig produktion af fødevarer. Tilskud til mindre projekter med samme formål. Projekter og forskning, der inddrager fødevarereproducerer og miljøorganisationer vil særligt nyde fremme.
Handleplan 6-20 år	
Handleplan > 20 år	
Tilladelser fra myndigheder	
Tilladelse fra lodsejere	
Virkemidler	
Omkostninger og finansiering	
Evaluering	